

Служба охорони праці ДНЗ "Кіровоградський професійний ліцей сфери послуг"

Профілактика укусів кліщів у 2018 році

Висока чисельність кліщів у довкіллі сприяє підвищеному ризику зараження людей на хворобу Лайма, кліщовий вірусний енцефаліт та інші трансмісивні природно-осередкові інфекції. Це потребує обізнаності в питаннях самозахисту від нападу кліщів. Важливим є своєчасне видалення кліщів з тіла людини, звернення за медичною допомогою в разі нездужання. Як повідомляють фахівці ДУ «Київський міський лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України», у Європі іксодовий кліщовий бореліоз, зокрема хвороба Лайма є найпоширенішим захворюванням з трансмісивним шляхом передачі. Його діагностують лікарі у всіх країнах Європи, навіть північних. Хвороба характеризується мультисистемними клінічними проявами, піддається лікуванню антибіотиками, але може призвести до серйозних ускладнень з боку опорно-рухового апарату (суглобів), нервової, серцево-судинної систем та ін.

В Україні за останні 10 років відмічається тенденція до зростання рівня захворюваності. Найбільший показник зафіксовано у 2015 році - 7,96 на 100 тис. населення (3413 випадків). Найбільше випадків захворювання реєструється у Лісостеповій ландшафтно-географічній зоні, а саме Черкаській, Київській, Сумській, Чернігівській, Тернопільській і Вінницькій областях, місті Києві. Найбільший відсоток хворих припадає на найбільш продуктивні групи населення, що несе значні збитки державі. Середній вік хворих приблизно 38 років.

Епідемічна ситуація щодо захворюваності на хворобу Лайма в столиці залишається напруженою. У 2017 році зареєстровано 623 хворих на іксодовий кліщовий бореліоз, показник захворюваності становить 21,3 на 100 тис. населення, що на 9,2% більше, ніж у 2016 році. У 2008 році показник в місті Києві становив 3,87 на 100 тис. населення.

Факт присмоктування кліща помічають тільки половина хворих, і тільки чверть – звертаються до лікаря у перші три доби. У хворих відмічаються характерні симптоми: слабкість, наявність мігруючого почервоніння в місці присмоктування кліща, біль в суглобах та м'язах, збільшення лімфовузлів. У деяких хворих почервоніння не виникає. Зараження відбувається на території всіх 10 районів міста, в селах, лісопаркових зонах при зборі ягід, грибів. Найбільш небезпечні зони столиці - Пуща-Водиця, Голосіївський парк, Центральний ботанічний сад імені академіка Гришка НАН України, ліс

навколо озера Синє, парк Сирецький гай.

Переносниками кліщового вірусного енцефаліту є іксодові кліщі. Вірус кліщового енцефаліту зберігається, розмножується в організмі кліща та передається наступним поколінням. Зараження людини відбувається під час кровосання кліща, при випадковому його роздавлюванні чи розчісуванні місця укусу, при вживанні в їжу сирого молока інфікованих кіз, корів. Період від зараження до перших клінічних проявів хвороби триває в середньому 7-14 днів, з коливаннями від однієї до 30 діб. У хворого різко піднімається температура тіла до 38-39°C, з'являється нудота, блювота, турбують болі в м'язах шиї, спини, кінцівок. В місті присмокування кліща з'являється почервоніння. В подальшому відмічається симптоми ураження центральної нервової, серцево-судинної, дихальної систем.

Особам, які планують виїзд до ендемічних з кліщового вірусного енцефаліту територій, рекомендується проводити профілактичні щеплення. Щеплення проводяться при відсутності протипоказань за власні кошти громадян за встановленою схемою. Курс вакцинації складається з 2-х щеплень з інтервалом 1-7 місяців, при цьому друге щеплення слід отримати не пізніше, ніж за 14 днів до виїзду в ендемічну зону (проїзд входить в цей термін). За необхідністю проводиться ревакцинація щороку протягом 3 років.

Коли звернутись до лікаря неможливо, зняти кліща, який присмоктався до поверхні шкіри, можна самостійно. Необхідно захопити кліща пальцями, обгорнутими марлевою серветкою, пінцетом або петлею з нитки, яку слід закріпити між хоботком кліща та шкірою людини, розхитувати з боку вбік та повільно видалити кліща разом з хоботком. Після видалення кліща місце присмокування змастити 3% розчином йоду, спиртом або одеколоном. Якщо хоботок залишився в ранці, видалити його стерильною голкою. Після видалення кліща слід ретельно вимити руки з милом. У разі зняття з тіла людини живого, цілого кліща, його слід помістити на шматок вологої марлі у флакон, пробірку, інший чистий скляний посуд, який щільно закривається кришкою. Допускається зберігання кліщів до 2-х діб у прохолодному місці при температурі +4-6 С°.

Необхідність лабораторного дослідження кліща на наявність борелій визначається лікарем-інфекціоністом. Кліща, який не підлягає дослідженню, необхідно негайно спалити чи залити окропом. Дослідження іксодових кліщів, що зняті з киян, проводяться в лабораторії особливо небезпечних інфекцій Державної установи «Київський міський лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України» (вул. Естонська, 3). В лабораторії приймаються кліщі лише за направленнями фахівців закладів охорони здоров'я за формою №204/0, що затверджена наказом МОЗ України від 04 січня 2001 року №1. Придатність кліщів для лабораторного дослідження також визначається безпосередньо в лабораторії.

Виявлення борелій в кліщах не є діагнозом та потребує консультації та спостереження у лікаря закладу охорони здоров'я.

Всім особам, що підпали під напад кліща, рекомендується проводити щоденно термометрію протягом двох тижнів і слідкувати за самопочуттям. У

разі появи будь-яких ознак захворювання: підвищення температури тіла, почервоніння, припухлості на шкірі в місці укусу звертатись до лікаря-інфекціоніста.

В профілактиці хвороб, що передаються через укуси кліщів, важливим є особистий захист від їх нападу. При відвідуванні зелених зон, лісопаркових зон, де можуть бути кліщі, **рекомендується:**

1. Одягатись в світлий однотонний з довгими рукавами, який щільно прилягає до тіла одяг. Голову покрити головним убором.
 2. Користуватись засобами, що відлякують кліщів (репелентами). Препарати купувати в аптечній мережі, наносити відповідно до інструкції. При виникненні алергічних реакцій необхідно звертатись до лікаря.
 3. Проводити під час прогулянки само- та взаємоогляди через кожні 2 години та ще раз вдома. Особливо ретельно потрібно обстежувати ділянки тіла, покриті волоссям.
 4. Вдома одразу змінити одяг, білизну, ретельно їх оглянути, випрати та випрасувати. Не можна залишати цей одяг біля ліжка чи спати в ньому.
 5. Якщо разом з вами на природі перебував ваші домашні улюбленці, їх теж слід оглянути на наявність кліщів до того, як впустити до помешкання.
- Використані матеріали Державної установи «Київський міський лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України». Пам'ятки: http://kmlc.gov.ua/?page_id=284.